Aan welke eisen moeten lesmaterialen voldoen om binnen de leerlijn van laagopgeleide NT1-deelnemers tot Niveau 1F succesvol de Nederlandse taal aan te kunnen leren?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

18 januari 2020 – update 10 januari 2024

KR. 750

Kort antwoord

Door het ontbreken van voldoende methodisch materiaal met betrekking tot NT1 voor met name laagopgeleide volwassenen, kunnen docenten ervoor kiezen om NT2-materialen te gebruiken. Om de taal aan te leren variërend van een beginnende taalleerder tot en met Niveau 1F moet men NT2-materiaal tot en met Niveau A2 aanreiken. Het Raamwerk Alfabetisering gaat echter niet verder dan Niveau A1. Voorwaarden voor het gebruik van materialen en leeractiviteiten zijn dat er naast expliciete instructie rondom grammatica ook tijd is voor communicatieve vaardigheden en dat het is afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de deelnemer. Daarnaast zorgen authentieke materialen voor leerwinst en kan invoering van het leren leren mogelijkerwijs voor onafhankelijkheid van de deelnemer zorgen.

Antwoord

Aangezien er weinig methodisch materiaal voor NT1 beschikbaar is, kan men ervoor kiezen om voor met name laagopgeleide volwassenen NT2-materialen te gebruiken. Vraag is wel wat dan passend is en aan welke eisen dat materiaal moet voldoen. Achtereenvolgens wordt beschreven op welk niveau materiaal aangeboden kan worden, welke inhoud tijdens de lessen centraal kan staan en wat bevorderlijke factoren voor succesvolle leerresultaten zijn.

Niveauvergelijking: NT1 versus NT2

Wil men NT2-materiaal gebruiken voor beginnende NT1-taalleerders tot en met Niveau 1F dan zal men materiaal moeten gebruiken tot en met Niveau A2 (CINOP, 2013). De Standaarden en eindtermen VE voor NT1 geven daarbij wel aan, dat er een extra onderscheid tussen soorten teksten bij lezen is en besteden extra aandacht aan kennis van begrippen rondom taal en taalverzorging, wat ontbreekt bij het raamwerk NT2 (CINOP, 2013).

Men kan daarnaast gebruikmaken van materialen die passend zijn bij het Raamwerk Alfabetisering, dat drie niveaus beschrijft met betrekking tot technische vaardigheden (lezen, schrijven en auditieve vaardigheden) en functionele vaardigheden (lezen en schrijven), waaronder Alfa A, Alfa B en Alfa C. Dit is echter niet helemaal toereikend, omdat niveau Alfa C vergelijkbaar is met het Niveau A1 van het

Raamwerk NT2 (Cito, 2008). Voorbeelden van methoden (van beginnende NT1 taalleerder tot en met Niveau 1F) zijn Alfabeter Lezen, Alfabeter Schrijven en Aan het werk (Bohnenn en De Greef, 2012) naast NLvaardig NT1, Succes! en Van A tot Zorg (Bohnenn en Thijssen, 2015).

Expliciete aandacht voor communicatie en de deelnemer

Naast het geven van expliciete instructie met betrekking tot grammatica is juist aandacht voor het oefenen van communicatie een belangrijke factor om taal aan te leren. Uit onderzoek van Dalton-Puffer et al. (2019) blijkt, dat er zowel voor NT1 als NT2 meer tijd besteed zou moeten worden aan communicatieve taal en vooral het spreken. Dit onderzoek is gebaseerd op observaties naast analyse van mondelinge performance en schrijftoetsen onder deelnemers in het beroepsonderwijs. Teveel tijd aan expliciete instructie betreffende grammatica kan soms ten koste gaan van de aandacht voor communicatie.

Daarnaast is het van belang, dat tijdens het lesgeven bij het toepassen van de taal de deelnemer centraal staat en er wordt aangesloten bij het niveau van de taalbeheersing van de deelnemer (Dalton-Puffer et al., 2009). Hierbij kan gekeken worden naar de morfosyntactische ontwikkeling van de deelnemer, oftewel hoe de deelnemer de opbouw van zinnen en vervoegingen of verbuigingen realiseert en eigen maakt. Dit sluit aan bij de Standaarden en eindtermen VE waar aandacht is voor een combinatie van communicatie en het expliciet verwerken van taal, namelijk voor mondelinge taalvaardigheid (gesprekken voeren, luisteren en spreken), lezen (zakelijke, fictionele, verhalende en literaire teksten), schrijven en kennis van begrippen rondom taal en taalverzorging (CINOP, 2013).

Authenticiteit naast het leren leren

Bij het succesvol aanleren van taal lijken er twee bevorderende factoren te zijn, te weten: authenticiteit en het leren leren. Een reviewstudie van Benseman et al. (2005) laat zien, dat tijdens het aanleren van de taal een expliciete link met de taalmomenten van het dagelijks leven van de deelnemers en aansluiting bij de gediagnosticeerde behoeften van deelnemers voor leerwinst kan zorgen. Onderzoek onder meer dan 150 deelnemers van Purcell-Gates et al. (2002) ondersteunt dit, doordat blijkt dat authentieke leeractiviteiten en teksten een significante invloed hebben op het meer lezen en schrijven en op de soorten gelezen en geschreven teksten. Authenticiteit van materialen is onder andere belangrijk bij het gebruik van schrijfprogramma's die teksten gebruiken die gebaseerd zijn op uitdrukkingen en meningen van deelnemers (Benseman et al., 2005)

Naast authenticiteit blijkt het leren leren mogelijkerwijs bij te kunnen dragen aan de onafhankelijkheid van de deelnemer op basis van een kleine pilotstudie van Bonset en Rijlaarsdam (2004) onder deelnemers aan NT1-lessen in het voortgezet onderwijs. Hierbij is het 'leren leren model' toegepast, waarbij deelnemers achtereenvolgens leren om onafhankelijk te werken, te leren en zelfsturend te leren. De locus of control verschuift van een controle door de docent naar een gedeelde controle naar een controle door de deelnemer. De docent bepaalt eerst bijvoorbeeld zelf de zaken tijdens het leerproces, terwijl deze in een geleidelijke schaal eerst nog voorbeelden geeft, daarna alleen opties, later enkel nog suggesties, weer later alleen criteria en uiteindelijk alleen nog advies aan de deelnemer.

Geraadpleegde bronnen

Benseman, J., Sutton, A. & Lander, J. (2005). *Working in the light of evidence, as well as aspiration. A literature review of the best available evidence about effective adult literacy, numeracy and language teaching*. Auckland: Auckland UniServices Limited.

Bohnenn, E. & De Greef, M. (2012). *Aan de slag met leer- en toetsmateriaal voor volwassenen: Analyse leer- en toetsmaterialen Taal, Rekenen en Digitale Vaardigheden voor volwassenen*. Ede: Steunpunt Taal en Rekenen VE.

Bohnenn, E. & Thijssen, R. (2015). *Aan de slag met leer- en beoordelingsmateriaal voor volwassenen: Update van het overzicht Aan de slag met leer- en toetsmateriaal voor volwassenen december 2012*. Ede: Steunpunt Taal en Rekenen VE.

Bonset, H. & Rijlaarsdam, G. (2004). Mother-tongue education (L1) in the learning-to-learn paradigm: creative redevelopment of learning materials. *L1 – Educational Studies in Language and Literature*, 4, 35-62.

CINOP. (2013). Standaarden en eindtermen VE. 's-Hertogenbosch: CINOP.

CINOP. (2013). Standaarden en eindtermen VE – Raamwerk NT2: Een vergelijkend overzicht. 's-Hertogenbosch: CINOP.

Cito. (2008). *Raamwerk Alfabetisering NT2*. Arnhem: Cito BV.

Dalton-Puffer, C., Boeckmann, K.B. & Hinger, B. (2019). Research in language teaching and learning in Austria (2011 – 2017). *Language Teaching*, 52, 201-230.

Purcell-Gates, V., Degener, S.C., Jacobson, E. & Soler, M. (2002). Impact of authentic adult literacy instruction on adult literacy practices. *Reading Research Quarterly* 37 (1), 70-92.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Docent volwasseneducatie
Onderwijssector:	Volwasseneducatie
Trefwoorden:	Taal leren – NT1 – Leermaterialen – Laaggeletterdheid – NT2
Referentie:	Kennisrotonde. (2024). *Aan welke eisen moeten lesmaterialen voldoen om binnen de leerlijn van laagopgeleide NT1-deelnemers tot Niveau 1F succesvol de Nederlandse taal aan te kunnen leren?* (KR. 750)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.